

Ed. 265. Frumvarp til laga [127. mál]

um áskorunarmál, viðauki við lög nr. 85 23. júní 1936, um meðferð einkamála í héraði.

(Lagt fyrir Alþingi á 88. löggjafarþingi, 1967—68.)

1. gr.

Samkvæmt þessum lögum skulu fara fjárkröfur samkvæmt vixlum, tékkum, skuldabréfum og öðrum einhliða óskilyrtum skuldaviðurkenningum, svo og mál til heimtu peningaskulda, sem stafa af lausafjárkaupum, sbr. lög nr. 39 19. júní 1922, enda hafi þá stefnandi staðið við skuldbindingar af sinni hálfu.

2. gr.

Stefna í málum þessum skal vera þannig úr garði gerð, að stefndi megi örugglega sjá um hvaða kröfur sé að tefla.

Í stefnu skal greina:

1. Nöfn aðilja, stöðu og heimili eða dvalarstað.
2. Nöfn fyrirsvarsmanna aðilja, ef því er að skipta, stöðu þeirra og heimili eða starfstofu.

3. Dómkröfur.
4. Ýtarlega lýsingu málavaxta.
5. Réttarsamband milli aðilja og þau atvik og ástæður, sem stefnandi telur staðfesta réttmæti kröfu sinnar.
6. Dómþing, stað þess og stund, svo og stefnufrest.

3. gr.

Stefnu skal vélrita á tvöfalda örku í stærðinni A 4.

Eitt eintak stefnunnar skal vera á löggiltum skjalapappír með spássíu eigi minni en 4 cm, séð frá kili arkarinnar.

4. gr.

Er stefnandi höfðar mál samkvæmt þessum lögum, skal hann snúa sér til dómara með stefnu í þrítí, enda sé aðeins einum stefnt. Sé fleiri en einum stefnt, skal eintakafjöldi stefnu vera í samræmi við það, hversu mörgum er stefnt. Auk stefnu skal stefnandi sýna dómara skjal það, er hann byggir dómkröfur sínar á.

5. gr.

Er dómari hefur gengið úr skugga um, að mál skuli reka samkvæmt þessum lögum, ritar hann eða stimplar á stefnu áskorun til stefnda að greiða stefnanda stefnukröfurnar. Dómari er óbundinn af ofangreindu álitinu, er hann endanlega afgreiðir málið síðar. Áritunin skal innihalda áskorun til stefnda að greiða stefnanda stefnukröfurnar innan tveggja sólarhringa frá stefnubirtingu eða í síðasta lagi við þingfestingu málsins, ellegar mæta við þingfestingu og halda uppi lögvörnum, þar eð annars megi hann búast við, að stefnukröfurnar verði gerðar aðfararhæfar gagnvart honum.

6. gr.

Nú telur dómari, að eigi séu efni til, að mál sæti meðferð samkvæmt lögum þessum, skal hann þá synja um áritun á stefnu með rökstuddri bókun í þingbók, sé þess krafizt. Þessari ákvörðun dómara verður eigi skotið til Hæstaréttar.

7. gr.

Stefnufrestur í þeim málum, er fara samkvæmt þessum lögum, skal vera skemmstur 3 sólarhringar. Að öðru leyti skal um stefnufrest og stefnubirtingu fara eftir VIII. kafla laga nr. 85 23. júní 1936.

8. gr.

Við þingfestingu máls skal stefnandi leggja fram tvö frumrit stefnu, bæði með áritun dómara, þar af annað með stefnubirtingarvottorði, og eitt afrit að auki, ásamt skjölum þeim, er hann byggir dómkröfur sínar á.

9. gr.

Nú heldur stefndi uppi lögvörnum í málinu, og skal málið þá sæta hinni almennu eða sérstöku meðferð einkamála í héraði, eftir því, sem við á hverju sinni. Dómari getur þessa í þingbók.

10. gr.

Nú verður útivist af hálfu stefnda, án þess að haldið sé uppi vörnum, áritar dómari þá eða stimplar, samkvæmt kröfu stefnanda, á frumrit stefnunnar, að stefnukröfurnar svo og upphæð málskostnaðar eftir ákvörðun dómara sé aðfararhæf, innan sjö sólarhringa frá birtingu stefnunnar, enda sé málatilbúnaði stefnanda í engu áfátt.

11. gr.

Nú telur dómari, eftir að hann hefur tekið mál til endanlegrar meðferðar, að það fullnægi eigi skilyrðum til að sæta meðferð samkvæmt þessum lögum, og skal hann þá víkja málinu til þeirrar meðferðar, er málið á að sæta, með bókun í þingbók og geta þar ástæðna til vikningarinnar.

Nú telur dómari, að eigi sé unnt að gera kröfur stefnanda aðfararhæfar óbreyttar, þar sem sýkna beri að hluta eða í heild, eða frávísa beri að hluta, og skal hann þá, á þann hátt, er segir í 1. mgr. þessarar greinar, víkja málinu til venjulegrar eða sérstakrar meðferðar einkamála, sbr. þó ákvæði 2. mgr. 13. gr.

Dómari skal tilkynna stefnanda ákvarðanir þessar. Óheimilt er að skjóta ákvörðun dómara samkvæmt þessari grein til Hæstaréttar.

12. gr.

Nú verður dómari þess var, eftir að hann hefur tekið mál til endanlegrar afgreiðslu samkvæmt þessum lögum, að því sé svo áfátt, að efnisdómi megi eigi á það ljúka, hvorki samkvæmt almennri né sérstakri meðferð, eða stefnufrestur hefur verið of skammur, sbr. 7. gr., og skal hann þá vísa máli frá dómi með rökstuddri áritun á bæði frumrit stefnunnar.

13. gr.

Dómari skal byggja efnisúrlausn í málum samkvæmt þessum lögum á staðhæfingum stefnanda í stefnu um málsatvik, enda fái þær staðhæfingar samrýmt málalíbúnaði hans og fari eigi í bága við þekktar staðreyndir.

Dómari getur í efnisúrlausn sinni breytt augljósum villum í stefnu til samræmis við skjöl þau, er stefnandi byggir mál sitt á.

14. gr.

Áritun dómara á stefnu um frávísun eða aðfararhæfi hefur sama gildi og dómur í einkamálum. Áfrýjun á málum þessum frestar eigi aðför.

15. gr.

Eigi er heimilt að láta mál sæta meðferð samkvæmt þessum lögum, ef birta þarf stefnu erlendis eða í opinberu blaði.

16. gr.

Mál þessi skal ekki leggja fyrir sáttanefnd.

17. gr.

Að öðru leyti en nú hefur verið rakið, skulu mál samkvæmt þessum kafla fara eftir gildandi reglum réttarfarslaga.

18. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. ágúst 1968.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Haustið 1966 skipaði dómsmálaráðherra nefnd til að fjalla um endurskoðun á dómaskipan í landinu, en nefndinni var jafnframt falið að gera tillögur um þær breytingar á löggjöf varðandi meðferð dómsmála og á starfstilhögun dómstólanna, sem í ljósi fenginnar reynslu yrðu taldar nauðsynlegar. Í nefndina voru skipaðir, m. a. að fenginni tilnefningu Hæstaréttar, lagadeildar Háskólans, Dómarafélags Íslands og Lögmannafélags Íslands: Einar Arnalds, hæstaréttardómari, Theódór B. Líndal, prófessor, Sigurgeir Jónsson, bæjarfógeti, Jón N. Sigurðsson, hæstaréttarlögmaður, Hákon Guðmundsson, yfirborgardómari, Þórður Björnsson, yfirsaka-

dómari, Björn Fr. Björnsson, sýslumaður, og Baldur Möller, ráðuneytistjóri, sem er formaður nefndarinnar.

Umræður höfðu verið um skeið um meðferð dómsmála og möguleika til að flýta henni og varð þetta m. a. til þess að borið var fram af dómsmálaráðherra lagafrumvarp um breyting á lögum um meðferð opinberra mála, nr. 82/1961 og hlaut frumvarpið staðfestingu sem lög nr. 39 28. apríl 1966, en með þeirri laga-breytingu er stuðlað að fljótlegri meðferð ýmissa einfaldari opinberra mála, sem að tölu til eru þó mjög verulegur hluti slíkra mála. Hafa hin nýju lög þegar orðið til verulegs flýtisauka fyrir dómstóla á þessu sviði og þannig jafnhliða sparað vinnu og þeim, sem málum er stefnt gegn, verulegan tíma og kostnað. — Frumvarp það, sem hér er flutt, er samið að tilhlutan ofangreindrar nefndar af Magnúsi Thoroddsen, borgardómara, og Stefáni M. Stefánssyni, fulltrúa yfirborgardómara, og er því ætlað að gera mögulega mun hraðari meðferð mjög verulegs hluta hinna einfaldari einkamála.

Frumvarpinu fylgdi svo hljóðandi

Greinargerð.

Lagabreytingu þessari er ætlað að stuðla að hraðari afgreiðslu nokkurra einfaldra dómsmála, sem þannig er farið, að ætla megi að stafi eingöngu af getuleysi skuldara til að greiða. Eru mál, sem falla mundu undir ákvæði þessa lagafrumvarps, t. d. yfirgnæfandi meiri hluti þeirra mála, sem nú er stefnt fyrir bæjarþing Reykjavíkur. Fjórir fulltrúar yfirborgardómara eru nú nær eingöngu bundnir við afgreiðslu þessara mála, og mikið vélritunarstarf fer í að vélrita endurrit af dómum í málum þessum.

Ef tillögur þær eru lögfestar, sem hér eru fram bornar, mun mjög miklu starfi verða létt af borgardómaraembættinu, og þar með leysast úr læðingi starfskraftar, er einbeita mætti að öðrum aðkallandi verkefnum á vegum embættisins. Enn fremur er á það að líta, að í tillögum þessum er fólgið mikið réttarfarshagræði fyrir kröfueigendur, án þess að réttmætir hagsmunir skuldara séu fyrir borð bornir.

Varðandi málafjölda hjá borgardómaraembættinu vísast til bréfs yfirborgardómara um þetta efni, er birtist í skýrslu dómsmálaráðherra um meðferð dómsmála og út kom árið 1966. Til viðbótar við upplýsingar þær, er þar koma fram, má bæta því við, að árið 1967 voru þingfest 6019 mál á móti 5068 málum, er þingfest voru árið 1966. Aukningin er því tæp 20% á einu ári, og er vart við öðru að búast, en að svipuð aukning muni halda áfram. Er því orðin brýn nauðsyn á að setja nýjar reglur um meðferð hinna einföldustu skuldamála til þess hvort tveggja í senn að hraða meðferð þeirra, og létta óþarfri starfsbyrði af embættinu.

Þótt hér sé einungis minnzt á borgardómaraembættið, mundu reglur þessar að sjálfsögðu einnig leiða til mikils vinnusparnaðar við önnur dómaraembætti landsins, einkum þó hin stærri.

Hugmyndin að þessari málsmeðferð er fengin úr vestur-þýzkum og austurrískum rétti, en í réttarfarslöggjöf þessara landa tíðkast „summarísk“ meðferð á nokkrum einföldum málaflokkum til þess að hraða afgreiðslu þessara mála og létta undir með dómstólum. Er málsmeðferð þess kölluð „Mahnverfahren“, sbr. 688. gr. og áfram í þýzku réttarfarslöggunum (Zivilprozessordnung) frá 1877, en í austurrískum rétti er fjallað um þetta í lögum frá 27. apríl 1873 og ZPO 548. gr. og áfram (Zivilprozessordnung, lög frá árinu 1895).

Reglur þær um áskorunarmál, sem hér er lagt til að verði lögfestar, eru að nokkru leyti sniðnar eftir höfuðsjónarmiðum þeim, er fram koma í nefndum lögum (Mahnverfahren og Mandatsverfahren), en jafnframt eru þær lagaðar eftir aðstæðum hér á landi með tilliti til þeirrar reyuslu, er fengizt hefur í meðferð þessara mála hjá borgardómaraembættinu. Sem fylgiskjal er prentað hér á eftir sýnishorn af stefnu samkvæmt þessum lögum.

Um orðið áskorunarmál.

Mál, sem sæta meðferð samkvæmt þessum lögum, nefnast einu nafni áskorunarmál. Draga þau nafn sitt af áskorun þeirri, sem dómari áritar eða stimplar á stefnuna og undirritar. Hagkvæmt er að nota eitt orð til auðkenningar á þessum flokki mála.

Um einstakar greinar frumvarpsins skal þetta tekið fram:

Um 1. gr.

Í grein þessari eru tæmandi upptaldir þeir málaflokkar, sem sæta skulu meðferð þessara laga. Lögð er áherzla á að hér mundi eingöngu vera um að ræða óbrotnar og augljósar vanskilaskuldir, þar sem eingöngu er krafist greiðslu á peningum. Sé hins vegar, jafnframt peningakröfunni, gerð krafa um viðurkenningu á einhverjum réttindum, t. d. eignarrétti eða veðrétti, gæti mál ekki farið samkvæmt ákvæðum þessara laga.

Enn fremur er ljóst, að skaðabótakröfur, launakröfur, kröfur samkvæmt samningsféviti, kröfur um opinber gjöld o. fl. fara ekki samkvæmt þessum lögum. Enn fremur þótti rétt að undanskilja fasteignakaup meðferð þessara laga, enda er yfirleitt undantekningarlaust haldið uppi vörnum í slíkum málum. Ljóst er, að fara mætti með mál samkvæmt þessum lögum vegna kaupa á lausafé, enda þótt hluturinn hafi eigi verið afhentur kaupanda, ef það stafar af viðtökudrætti hans. Hins vegar mundu skipti, samkvæmt 2. gr. laga nr. 39/1922, ekki falla hér undir, né heldur skaðabætur vegna kaupanna eða krafa um afslátt.

Um 2. gr.

Hér þykir óhjákvæmilegt, að stefnur í áskorunarmálum verði ítarlegri, en nú tíðkast. Er það vegna játningarkenningarinnar. Núgildandi ákvæði um gerð stefna eru í 88. gr. einkamálalaganna, nr. 85 23. júní 1936.

Um 3. gr.

Í grein þessari er lagt til að stefna sé gerð í ákveðnu formi. Er þetta gert vegna þess, að eitt eintak hennar, þ. e. eintak það, sem vélritað er á löggiltan skjalapappír, skal binda inn í bók, svo sem nú á sér stað um afsals- og veðmálaskjöl. Þótti nauðsynlegt að lögfesta, að eitt eintakið yrði vélritað á löggiltan skjalapappír til þess að pappírinn í bókinni yrði allur af sömu gerð og gæðum, sbr. reglugerð nr. 83/1928. Óhjákvæmilegt þykir að hafa stefnuna á tvöfaldri örku til þess að hafa nægilegt rými fyrir stefnubirtingarvottorð og áritanir dómara í öllum tilvikum.

Fullnægi stefna eigi ofangreindum formskilyrðum, mundi dómari neita um áritun.

Um 4. gr.

Í grein þessari er skýrt frá því, hvornig áskorunarmál skulu höfðuð. Er nauðsynlegt að stefna sé afhent að minnsta kosti í þrítí, þar eð eitt eintakið fær stefndi við stefnubirtinguna, en hin tvö verða lögð fram við þingfestingu málsins. Þar af verður það eintak, sem stefnubirtingarvottorðið er á, síðar bundið inn í sérstaka bók hiá embættinu, svo sem nú á sér stað um afsals- og veðmálabækur.

Hitt eintakið verður síðan afhent stefnanda með áritun um aðfararhæfi. Þrjú eintök eru lágmarksfjöldi. Sé tveim stefnt skulu eintök stefnu vera 4, o. s. frv.

Í grein þessari er enn fremur gert ráð fyrir því, að stefnandi skuli ávallt sýna dómara skjal það, er hann byggir dómkröfur sínar á, þegar dómari áritar áskorun sína á stefnu. Mundi hér t. d. vera um að ræða víxil, tékka, skuldabréf, reikning, samning, o. s. frv.

Um 5. gr.

Í grein þessari er fjallað um efni áritunar dómara á stefnu, en hún á að innihalda áskorun til stefnda að greiða stefnukröfurnar, en jafnframt leiðbeiningu um

það, hvað hann eigi að aðhafast, ef hann vilji halda uppi lögvörnum, og viðurlög við því, geri hann það eigi. Ætla má að áskorunin, sem undirrituð er af dómara, verði áhrifaríkari til jákvæðra athafna stefnda, heldur en innheimtubríf eða utanréttarstefna. Hins vegar er það alls ekki ætlunin, að lögmenn hætti að rita skuldurum innheimtubríf, þótt þessi málsmeðferð verði upp tekin.

Í grein þessari er ekki kveðið á um það, hver áhrif það skuli hafa á upphæð málskostnaðar, hvort kröfur eru greiddar innan tveggja sólarhringa frestsins eða fyrir þingfestingu. Sé greitt fyrir þingfestingu, mun stefndi að sjálfsögðu sleppa við að greiða þingfestingarkostnað.

Verði eigi annað ákveðið, mun gjald fyrir áritun dómara á stefnu verða kr. 30.00, sbr. núgildandi reglur um þetta efni í lögum um aukatekjur ríkissjóðs frá 16. desember 1965. Sjálfsagt þykir að taka fram í greininni, að dómari sé ekki bundinn af álitinu sínu um áritun á stefnu, er hann afgreiðir mál endanlega. Er þetta í samræmi við 87. gr. in fine, laga nr. 85/1936.

Um 6. gr.

Hér er gert ráð fyrir því, að dómari þurfi ekki að kveða upp sérstakan úrskurð um synjun áritunar, heldur nægi í þessum efnum rökstudd bókun í þingbók, en til slíks þurfi þó því aðeins að koma, að stefnandi krefjist þess. Hér er ekki verið að ganga á rétt stefnanda, vegna þess að hann á í þessum tilvikum kost á að höfða mál eftir venjulegum reglum. Af þessum sökum er málskotsheimild einnig þarflaus.

Um 7. gr.

Óhjákvæmilegt er að lengja skemmsta stefnufrest (1 sólarhring) í þessum málum bæði vegna áskorunarfrestsins (2 sólarhringar), sbr. 5. gr. frumvarpsins svo og til að tryggja það frekar, að stefnda gefist tómt til að mæta, ekki sízt þar sem byggt er á kenningunni um ímyndaða játningu stefnda við afgreiðslu þessara mála.

Hins vegar breytast stefnufrestir samkvæmt VIII. kafla laga nr. 85/1936 ekki að öðru leyti.

Um 8. gr.

Um skýringu á þessari grein vísast til skýringa á 5. gr.

Rétt er að geta þess, að þingfesting þessara mála fer fram með venjulegum hætti. Í málum þessum á ekki að þurfa að leggja fram greinargerðir, þar sem ætlazt er til, að stefna verði það ítarleg, sbr. 2. gr., að greinargerð sé óþörf.

Að jafnaði mundi nægja að leggja fram stefnuna og aðalskjalið, sem stefnandi byggir dómkröfur sínar á, t. d. heildarreikning eða reikningsyfirlit, en hins vegar ekki sérstaka nótu yfir hverja úttekt, sé um verzlunarúttekt að ræða.

Um 9. gr.

Þegar varnir koma fram í málinu, sætir það ekki lengur meðferð þessara laga, heldur almennri meðferð eða sérstakri, eftir því um hvers konar kröfur er að ræða. Þannig mundi t. d. krafa samkvæmt vixli, tékka eða þar til gerðu skuldaþréfi, sem varnir kæmu fram gegn, sæta meðferð XVII. kafla l. 85/1936. Á þetta við í öllum tilvikum þar sem varnir hafa komið fram, enda þótt síðar verði útvíst af hálfu stefnda.

Óhjákvæmilegt er að hafa þennan háttinn á, þar sem hér verður að taka afstöðu til hinna framkomnu varna og kveða upp dóm.

Um 10. gr.

Með orðinu útvíst er átt við það hvort tveggja, þegar stefndi mætir alls ekki eða þingsókn fellur niður af hans hálfu, þegar mál hans er tekið fyrir síðar.

Hér er ekki kveðinn upp dómur, heldur eru stefnukröfurnar gerðar aðfararhæfar með áritun dómara eða stimplun á stefnu.

Stefnan þannig árituð jafngildir því, að stefnandi hefði dóm í höndum. Að sjálfsögðu þarf dómari að stimpla eða árita á bæði frumrit stefnunnar um aðfararhæfi, þ. e. það eintak, sem stefnandi fær í hendur, og einnig það, sem bundið verður inn í sérstaka bók hjá embættinu.

Til þess að hraða enn afgreiðslu þessara mála er það lagt til, að aðfarar-frestur verði sjö sólarhringar, en nú tíðkast það að aðfararrestur héraðsdóma sé 15 dagar frá dómsbirtingu, sbr. NL I—22—19 frá 18. apríl 1687.

Um 11. gr.

Grein þessi er í samræmi við 5. gr. að því leyti, að fram kemur, að dómari er óbundinn af álitinu sínu, þá hann áritaði áskorun á stefnuna, þegar til þess kemur, að hann skal afgreiða málið endanlega.

Þegar mál er þess eðlis, að það geti eigi sætt meðferð áskorunarmála, þykir rétt að dómari geti á sem fljótvirkastan hátt vikið máli til þeirrar meðferðar, er mál hefði ella sætt, án þess þó að gengið sé á rétt stefnanda. Í því sambandi er stefnandi látinn vita um vikninguna, hún rökstudd og honum gefinn kostur á að halda málinu áfram eftir venjulegum leiðum.

Að því er varðar 2. mgr. þessarar greinar þykir rétt að leggja það til, að aðalreglan verði sú, að máli skuli vikja til annarrar meðferðar, sé ekki unnt að gera stefnukröfurnar aðfararhæfar óbreyttar. Þessi regla þykir nauðsynleg vegna þess, að aðstaða er yfirleitt lítil til þess að rökstyðja sýknu eða frávisun á stefnunni og hætta er á að stefnan verði öll flókin og ruglingsleg. Þetta gildir þó varla um hreina sýknudóma, en þar sem stefnandi á ekki annars úrkosta en að áfrýja slíkri niðurstöðu eða eftir atvikum að hlíta henni að öllu leyti nái krafan ekki áfrýjunarupphæð, þykir eðlilegt að afgreiða málið í dómsformi og gefa stefnanda kost á að taka afstöðu til málsins á ný, fremur en að sýkna strax án þess að mörg gögn liggi fyrir, eins og mun verða í málum þessum. Annað gildir, þegar vísa ber máli frá í heild sinni, enda er slík niðurstaða ekki eins þungbær fyrir stefnanda og sýknudómur, þar sem hann getur ávallt höfðað mál á nýjan leik fyrir héraðsdómi, ef hann bætir úr galla þeim, er leiddi til frávisunar.

Um 12. gr.

Samkvæmt þessari grein er gert ráð fyrir því, að dómari skuli vísa máli frá, þegar svo er ástati, sem í greininni segir, án þess að kveða upp dóm. Er þá rökstudd áritun dómara á bæði frumrit stefnunnar látin nægja. Slíkt mundi þó því aðeins eiga sér stað, að þeir formgallar væru á málatilbúnaði stefnanda, að óheimilt væri að ljúka á það efnisdómi, þótt máli væri vikið til venjulegrar meðferðar eða sérstakrar.

Óþarft er að bóka nokkuð um frávisun þessa í venjulega dómabók, þar sem rökstuðningur fyrir frávisun kemur fram á stefnunni, en hún verður síðar bundin inn í sérstaka bók hjá embættinu.

Um 13. gr.

Í grein þessari er gert ráð fyrir því, að dómari leggi staðhæfingar stefnanda um staðreyndir til grundvallar við efnisúrlausn sína. Sem dæmi má nefna, að stefnandi fullyrðir, að stefndi sé einkaeigandi tiltekings fyrirtækis, sem stefnt er eða að ákveðið fyrirtæki hafi verið skrásett tiltekinn dag o. s. frv., þótt þetta verði eigi séð af öðrum gögnum málsins. Þetta mundi leiða til þess, að færri skjöl þurfi að leggja fram í máli en nú er nauðsynlegt.

Verður því hér eftir meira byggt á ímyndaðri játningu stefnda við efnisúrlausn máls en gert hefur verið hingað til. Með öðrum orðum, útivist stefnda verði túlkuð á þann veg, að hann viðurkenni staðhæfingar stefnanda í stefnu réttar, og yrði því á þeim byggt, að svo miklu leyti sem þær færu eigi í bága við þau gögn, er stefnandi byggir mál sitt á, enda fari staðhæfingar þessar ekki í bága við þekktar staðreyndir. Þótti óhjákvæmilegt að bæta þessu skilyrði hér inn, því að fráleitt væri að byggja

á fullyrðingum, sem færur í bága við þekktar staðreyndir, enda þótt útivist yrði af hálfu stefnda.

Í niðurlagi greinarinnar er dómara veitt heimild til þess að breyta augljósum villum í stefnu varðandi kröfugerð stefnanda, þegar ljóst er að kröfugerð hans samrýmist ekki þeim gögnum, er hann byggir mál sitt á. Mundi hér t. d. geta verið um að ræða upphafstíma vaxta eða vaxtafót o. fl.

Um 14. gr.

Í grein þessari er gert ráð fyrir því, að stefna, sem dómari hefur gert aðfararhæfa með áritun, sé ígildi héraðsdóms. En dómsuppsaga hefur ýmis áhrif í för með sér, svo sem á fyrningu, sbr. l. 14/1905, áfrýjun eða kærur, sbr. l. 57/1962. Þá hefur dómur res judicata-verkanir, sbr. XIV. kafla l. 85/1936 og fleiri verkanir.

Til þess að koma í veg fyrir, að stefndi noti áfrýjunarheimild til þess að tefja framgang máls og reyni á þann veg að skjóta undan eignum sínum, þykir rétt að ákveða að áfrýjun þessara mála fresti eigi aðför. Er þetta gert m. a. með hliðsjón af tilskipun um aðför eftir áfrýjuðum dómum frá 13. janúar 1792. Tilskipun þessi er byggð á því sjónarmiði, að mál liggi ljóst fyrir og engum vörnum hafi verið hreyft, og því er eins ástætt um þau og áskorunarmálin.

Þar sem áfrýjun frestar ekki aðför, breytir það raunverulega engu, hvort áfrýjun er heimiluð strax eftir endanlega afgreiðslu áskorunarmáls eða ekki fyrir en í sambandi við áfrýjun aðfarargerðar, nema í því eina tilviki, þar sem dómara hafa orðið mistök á eða réttur einhverra hluta vegna verið brotinn á stefnda. Í þeim tilvikum hefur stefndi lögvarðra hagsmuna að gæta að fá þegar leiðréttingu mála sinna. Er því ástæðulaust að banna áfrýjun áskorunarmála, fyrir en í sambandi við áfrýjun aðfarargerðar. Með þessari reglu er tekið tillit til réttmætra hagsmuna beggja aðila.

Um 15. gr.

Óvarlegt þykir að heimila, að mál fari samkvæmt ákvæðum þessara laga, þegar birta þarf stefnu erlendis eða í opinberu blaði, þar sem þá eru minni líkur til að stefna hafi borizt til vitundar stefnda, og því valt að byggja á ímyndaðri játningu hans.

Um 16. gr.

Að vísu mundu langflest þessara mála vera undanþegin sáttameðferð fyrir sátta-mönnum skv. gildandi reglum réttarfarslaga. Hins vegar má segja, að í sumum tilvikum hafi þó verið gengið fram hjá sáttanefnd með sum þessara mála, með vafasömum lögskýringum. Þótti því rétt að taka alveg af skarið í þessum efnun og útiloka sáttanefndameðferðina með öllu, þar með talið úrskurðarvald samkvæmt 21. gr. laga nr. 85/1936.

Um 17. gr.

Hér er t. d. átt við reglurnar um litis pendens, jafnræðisregluna, opinbera málsmeðferð, málskot til Hæstaréttar, einkarétt lögmannna o. fl. reglur réttarfarslaga.

Um 18. gr.

Þar sem lög þessi fela í sér nýbreytni í meðferð ákveðinna mála, þykir rétt að gefa bæði lögmonnum og dómendum nokkurn umþóttunartíma til þess að kynna sér hinar nýju reglur og laga sig eftir þeim.

Hinn 1. september ár hvert eru tímamót í starfsemi borgardómaraembættisins og fleiri dómaraembætta. Þá hefjast dómstörf aftur við embætti þessi eftir tveggja mánaða réttarhlé. Er nauðsynlegt, að lög þessi verði þá komin til framkvæmda, þannig að strax eftir réttarhlé verði unnt að beita reglum þessara laga. Til þess að tryggja þetta, með hliðsjón af stefnufresti, er lagt til að lögin taki gildi 1. ágúst 1968.

Fylgiskjal.

Nr. 1. Lagt fram í bæjarþingi Reykjavíkur / 1968.

STEFNA

Borgardómur Reykjavíkur

gjörir kunnugt: Mér hefur tjáð hr. B. B. hrl., Austurstræti 10, Reykjavík, að hann þurfi fyrir hönd hr. J. J., starf, heimilisfang, að höfða mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn hr. A. A., starf, heimilisfang, til þess að knýja hann til greiðslu eftirfarandi stefnukrafna, enda hefur hann reynzt ófáanlegur til greiðslu þeirra án málssóknar.

Stefnukröfur: Stefnandi krefst þess að stefndi greiði sér kr. 10 000.00 með 10% ársvöxtum frá 1. janúar 1965 til greiðsludags, kr. 24.00 í stimpilkostnað auk málskostnaðar að skaðlausu skv. gjaldskrá L.M.F.Í.

Ýtarleg lýsing málavaxta: Skuld þessi er samkvæmt vixli að fjárhæð kr. 10 000.00 útgefnum og ábektum af stefnanda hinn 15. ágúst 1964 á hendur stefnda og samþykktum af honum til greiðslu í Landsbanka Íslands, Reykjavík, hinn 1. janúar 1965. Vixilinn greiddi stefndi eigi á gjalddaga og var hann því afsagður sökum greiðslufalls hinn 3. janúar 1965. Hinn 4. janúar 1965 leysti stefnandi vixilinn til sín hjá eiganda vixilsins, Landsbanka Íslands, Reykjavík. Kröfubréf hefur verið sent stefnda, en hann hefur eigi sinnt greiðsluáskorunum.

Áskorun og fyrirkall: Hér með er skorað á yður að greiða framanritaðar stefnukröfur til stefnanda—lögmanns stefnanda, innan 2ja sólarhringa frá birtingu stefnu þessarar eða í síðasta lagi við þingfestingu málsins. Ella, — ef þér hafið lögvarnir fram að færa, er yður stefnt til þess að mæta er mál þetta verður þingfest í borgardómi Reykjavíkur, er háður verður í bæjarþingssalnum að Túngötu 14 daginn, hinn 20. febrúar 1968 kl. 10 árd., þar sem þér ella megið búast við að stefnukröfurnar verði gerðar aðfararhæfar.

Stefnufrestur ákveðst 3 sólarhringar.

Gjald kr. 30.00
— þrjátíu krónur $0\%_{100}$ —

Greitt:

Dagsetning, undirritun dómara, stimpill.

Stefnubirtingarvottorð:

Áritun um aðfararhæfi: Kröfur samkvæmt stefnu þessari eru aðfararhæfar, svo og málskostnaður, sem ákveðst kr. 2 310.00.

Dagsetning, undirritun dómara, stimpill.